

raadsinformatiebrief

van : Burgemeester en wethouders
portefeuillehouder : R. Palmen
aan : De leden van de gemeenteraad
datum : 26/05/2020
steller :
status : Schriftelijke raadsvragen
openbaar : Ja

Onderwerp

Beantwoording schriftelijke vragen SP-fractie d.d. 23 mei 2020 inzake uitvoering Ruimte voor Ruimte-regeling in de gemeente Horst aan de Maas.

Aanleiding

Op 23 mei stelde de SP-fractie schriftelijke vragen. Wij hebben deze vragen hieronder herhaald (cursief), voorafgaand aan het respectievelijke antwoord.

Beantwoording

1. *Wat is uw reactie op het artikel in Dagblad de Limburger van 23 mei over Ruimte voor Ruimte?*

Wij hebben kennis genomen van het artikel. Het artikel gaat voornamelijk over de tweede tranche van de Ruimte voor Ruimte-regeling (hierna: rvr). De uitvoering van de tweede tranche is buiten de gemeente om gegaan. In het kader van de planologische medewerking voor woningbouwkavels in het buitengebied, zijn door de gemeente van de initiatiefnemers in het kader van rvr, géén financiële bijdragen bedongen. Financiële afdracht door de initiatiefnemer van het rvr-normbedrag is gebeurd via Ruimte voor Ruimte Limburg C.V., in het artikel "provinciaal ruimtebedrijf" genoemd. De ontvangen bijdragen zijn door de provincie ingezet ter financiering van stallensloop in Limburg.

Daar waar wordt gesproken over "misbruik van bevoegdheden" wordt dit, het artikel lezende, in verband gebracht met de uitvoering van de eerste tranche van rvr. Het is goed dat u deze vraag stelt zodat we kunnen uitleggen wat hier is gebeurd.

De Hoge Raad heeft in haar uitspraak van 14 juni 2013 in het dossier Wijnen geoordeeld dat de verplichting tot betaling van de overeengekomen bijdrage ten onrechte niet was opgenomen in het planologische vrijstellingsbesluit, maar enkel was neergelegd in een overeenkomst. Vanuit de regel dat je als overheid iets niet privaatrechtelijk (via een overeenkomst) mag regelen, wat je ook publiekrechtelijk (via het vrijstellingsbesluit) kunt regelen, heeft de Hoge Raad geoordeeld dat de

gemeente dit niet goed heeft gedaan. In juridische termen heeft dat “detournement de pouvoir”, hetgeen machtsverdraaiing betekent. De wettelijke grondslag hiertegen ligt vast in art. 3:3 Awb. De gemeente had dus de verplichting tot betaling langs publiekrechtelijke weg moeten regelen, niet (enkel) langs privaatrechtelijke weg. In het krantenartikel wordt dit “misbruik van bevoegdheden” genoemd. Volstrekt helder is: de gemeente had dit dus anders moeten regelen.

Er bestaat echter een wezenlijk verschil tussen de juridische kwalificatie “misbruik van bevoegdheden” (zie hierboven) en datgene wat onder misbruik in het normale spraakgebruik wordt verstaan. Naar onze mening geeft het krantenartikel van dit meer dan subtiele verschil te weinig blijk.

In algemene zin is van misbruik sprake als iemand ergens toe wordt gedwongen waartoe hij niet verplicht is. Bij de uitvoering van de rvr eerste tranche is daar in het geheel geen sprake van geweest. Voor de deelnemers aan de regeling waren de voorwaarden waaronder planologische medewerking kon worden verleend voor de bouw van een woning in het buitengebied helder. Partijen die, met toepassing van de rvr daarin geïnteresseerd waren, hebben steeds de vrije keuze gehad om onder de gestelde voorwaarden daarvan gebruik te maken. Initiatiefnemers zijn nooit onder druk gezet om een financiële afdracht te doen. Sterker nog; de overeenkomsten die in het kader van de eerste tranche zijn ondertekend, geven er blijk van dat tussen partijen wilsovereenstemming bestond over de wederzijdse rechten en verplichtingen.

Daarnaast is belangrijk om te weten dat de van de initiatiefnemers ontvangen normbedragen door de gemeente eerder aan de provincie zijn voorgefinancierd. De provincie heeft de gelden ingezet voor de sloop van stallen in de provincie Limburg.

Om zaken in de juiste context te plaatsen is het derhalve van belang om op te merken dat de discussie over de wijze van afdracht van het normbedrag (privaatrechtelijk in plaats van publiekrechtelijk) strikt moet worden onderscheiden van én niet afdoet aan de juridisch-inhoudelijke legitimiteit van rvr zelf. Dat de HR geoordeeld heeft dat het de gemeente niet was toegestaan om de financiële afspraak met deze initiatiefnemer tot betaling van het bedrag neer te leggen in een overeenkomst, maar daarvoor in de plaats dit via het publiekrechtelijke spoor had moeten regelen, doet niets af aan de juistheid van rvr zelf. Rvr als zodanig is immers ook niet door de Hoge Raad ter discussie gesteld.

2. *Was het huidige college van B&W op de hoogte van de feiten, zoals ze nu gepresenteerd worden in het genoemde artikel van de twee onderzoeksjournalisten? Zo ja, in hoeverre komen de conclusies die het college daaruit trekt overeen met de conclusie van de twee onderzoeksjournalisten? Zo nee, waarom was het college hiervan niet op de hoogte?*

Over de voorwaarden waaronder gebruik kan worden gemaakt van de tweede tranche van rvr en daarvóór van de eerste tranche (zie antwoord op vraag 1), is het college op de hoogte. Van de precieze details van afgesloten dossiers van 5 tot 15 jaar geleden, draagt het huidige college geen kennis.

Omdat in het krantenartikel zowel wordt ingegaan op rvr als op de woning van de heer Knops, maken wij daarin bij deze beantwoording ook een onderscheid. Over rvr hebben wij bij het antwoord op uw eerste

vraag antwoord gegeven. Waar het gaat om het dossier van de heer Knops, kunnen wij u als volgt antwoorden.

Voor de bouw van de betreffende woning heeft de heer Knops gebruik gemaakt van de tweede tranche van rvr. Ruimte voor Ruimte Limburg C.V, in het krantenbericht "provinciaal ruimtebedrijf" genoemd, voert deze regeling uit. Deze onderneming koopt grond, maakt die bouwrijp en verkoopt de kavels voor woningbouw aan een initiatiefnemer. De grondtransactie van de betreffende kavel vindt plaats tussen Ruimte voor Ruimte Limburg C.V en de betreffende initiatiefnemer. De gemeente is enkel aan zet om te beoordelen of een perceel geschikt is als ruimte voor ruimte-kavel.

De heer Knops heeft op 2 augustus 2009 een principeverzoek ingediend. De gemeente heeft het verzoek in behandeling genomen en op 14 mei 2010 is een projectbesluit gepubliceerd. Uit het projectbesluit en de stukken die tot het besluit hebben geleid, blijkt dat medewerking is verleend aan de realisatie van een voor "wonen" te bestemmen perceel van 1.500m² met daarop een bouwvlak van 750m². Dit staat zo ook in het besluit dat is gepubliceerd en nog steeds te raadplegen is via www.ruimtelijkeplannen.nl.

In het krantenartikel wordt gesteld dat de heer Knops meer grond kreeg dan anderen: 1.500m² woonbestemming op een perceel van 3.500m². Er is vergunning verleend voor 1.500m² woonbestemming met een bouwvlak van 750m². Dat betekent dat de woning binnen het bouwvlak van 750m² gerealiseerd moet worden. Deze werkwijze heeft in meerdere gevallen plaatsgevonden. Voorbeelden zijn een locatie aan de Nieuwe Peeldijk te America, aan de Campagneweg te Hegelsom en aan de Horsterweg te Broekhuizen.

Uit de beschikbare stukken blijkt dat de procedure die heeft geleid tot het projectbesluit open en transparant is gevoerd.

Er is geen zicht op hetgeen de heer Knops voor de grond heeft betaald aan Ruimte voor Ruimte Limburg C.V. Zoals hiervoor aangegeven is de gemeente bij de betreffende grondtransacties namelijk geen partij. De gemeentelijke betrokkenheid in deze vloeit enkel voort uit de bevoegdheid om planologisch medewerking te verlenen aan de bouw van de woning en in dat kader te beoordelen of het plan voldoet aan de eisen van een goede ruimtelijke ordening.

3. *Is het college van B&W bereid om het dossier openbaar te maken en – op z'n minst aan de raadsleden – het dossier ter inzage aan te bieden? Indien nee, waarom niet? Zo ja, binnen welke termijn bent u bereid om het dossier openbaar te maken?*

Ja, daartoe zijn wij bereid. In het presidium is afgesproken op welke wijze dat zal gebeuren. In de gesloten vaststellingsovereenkomsten zullen de persoonsgegevens en bedragen weggelakt worden. Dit is in de met inwoners gesloten vaststellingsovereenkomsten ook expliciet zo afgesproken. Overigens blijkt uit de verslaglegging daarvan dat het seniorenconvent op 10 februari 2014 vertrouwelijk is ingelicht over de gesloten vaststellingsovereenkomsten en de financiële gevolgen daarvan voor de gemeente.

4. *Is het college van B&W bereid alle gegevens (waaronder de resultaten) met betrekking tot de actuele uitvoering van de Ruimte voor Ruimte regeling openbaar te maken (met in achtname van de privacyregels) en ter inzage te geven aan de leden van de gemeenteraad?*

Ja, die bereidheid is er.

5. *Is onderzocht wat de consequenties zijn voor de andere deelnemers aan de RvR-regeling die niet gecompenseerd zijn door de gemeente? Zo ja, wat was hiervan de uitkomst? Zo nee, bent u voornemens die alsnog te gaan doen?*

Ja, dit is onderzocht. Naar aanleiding van de uitspraak van de Hoge Raad op 14 juni 2013, is het potentiële op de gemeente rustende risico beoordeeld. Het is belangrijk daarbij het volgende voor ogen te houden.

In het kader van rvr eerste tranche heeft de gemeente in 2001 op grond van een daartoe gesloten bestuursovereenkomst 33 woningbouwcontingenten bij de provincie Limburg ingekocht. Per contingent heeft de gemeente de zogenaamde normvergoeding van € 89.957,12 aan de provincie betaald. De toenmalige raad had daar op 12 september 2000 reeds mee ingestemd. Daarnaast zijn 2 contingenten overgenomen van de voormalige gemeente Meerlo-Wanssum.

In de eerste tranche ging het dus om 35 gemeentelijke woningbouwcontingenten. Van de deze 35 contingenten, zijn er 20 ingezet voor de projectmatige woningbouw "Engelerveld". Het ging hier om reguliere verkooptransacties van bouwrijpe grond, waarbij de rvr-bijdragen zijn verdisconteerd in de grondprijs.

Van de resterende 15 gevallen (dit is incl. dossier Wijnen) is beoordeeld dat het in 8 andere gevallen gaat om met "de kwestie Wijnen" vergelijkbare gevallen.

Naar aanleiding van de uitspraak van de rechtbank Roermond op 5 augustus 2009, heeft de gemeente in de periode 2010-2012 8 terugbetalingsverzoeken ontvangen. Eén initiatiefnemer heeft daarvan afgezien. Van alle ingediende verzoeken is in overleg met de indieners de inhoudelijke behandeling opgeschort totdat de Hoge Raad uitspraak had gedaan. Na de uitspraak van de Hoge Raad op 14 juni 2013 zijn de terugbetalingsverzoeken in behandeling genomen en zijn met de indieners minnelijke regelingen getroffen welke zijn vastgelegd in een vaststellingsovereenkomst.

6. *Bent u bereid de andere deelnemers aan de RvR-regeling – buiten de acht die al gecompenseerd zijn – alsnog te compenseren en zo ja, wat zijn daarvan dan de financiële consequenties?*

Daartoe bestaat geen aanleiding Zoals hiervoor bij de beantwoording van vraag 5 aangegeven, is in 8 van de 9 gevallen met betrokkenen een minnelijke regeling getroffen. Eén initiatiefnemer heeft afgezien van het indienen van een terugbetalingsverzoek. Het college ziet geen aanleiding om nu alsnog actief deze initiatiefnemer compensatie aan te bieden nu hij daarover in het verleden expliciet kenbaar heeft gemaakt daarvan af te zien.